

הילכתא

לדעת לחיות כהלכה

דבר העורך

מים קרים על נפש עיפה

ההבדל בין מרק למשקה: בדברי הפוסקים לגבי ברכת יש המרק יש התייחסות גם לצורה שבה המרק נאכל, כדי לקבוע האם הוא נחשב מאכל או משקה, וחשוב לציין שההבדל בין משקה לבין מרק, הוא שבאכילת מרק המטרה היא לאכול את המזין שיש במרק, הויטמינים והמינרלים וכל המרכיבים שיצאו מהירקות של המרק בבישול, במקום לאכול את כל הירקות של המרק בעצמם.

ואילו בשתייה, המטרה היא להרוות את הצימאון של הגוף, באמצעות מים, כמים קרים על נפש עיפה, רק שרוצים לעשות את זה טעים ולא סתם מי ברז פשוטים, ולכן יש מגוון משקאות, קור וחום - מים קרים, חמים, פושרים. טעמים - שתייה מתוקה, מוגזת, בטעמי מציצים שונים, קולה, או משקאות מורחחים - כגון תה, קפה, שוקו ושאר משקים.

והא קמון, שבהבדל בין מי פירות למי שלקות כתבו הראשונים ששה מהלכים להגדיר את החילוק כמבואר בתוך הגיליון, והצד השווה שבהם שמי פירות הוא משקה, ומי שלקות הוא מאכל, וכתבו הראשונים כמה אופנים בהגדרת ההבדל.

ואולי זה ההסבר בחילוק הטכני שאת המרק אוכלים בכף, ואילו את המשקאות שותים בכוס, ואינו רק מחמת שהמרק חם ולכן נאכל בכף, כי גם משקאות חמים ורותחים שותים בכוס ולא בצלחת עם כף, וגם את המרק הרוחח ישנם ששותים מרק צח וצלול בכוס, אלא ההבדל במהות הדבר, האם הוא מאכל או משקה.

וכעת מובן היטב ההבדלים שהזכירו הראשונים לגבי מי שלקות, שהוא רק כאשר הוא בדרך אכילה, ולא כאשר הוא בדרך שתייה, ואם הוא בדרך שתייה אינו מקבל את הדין של הירקות.

כך גם נוכל להבין את מנהג העולם הפשוט שעל כל סוגי המשקאות החמים כמו תה וקפה וכדומה מברך שהכל, ולא חששו לדין על מי שלקות, לפי שהוא דרך שתייה אינו נהפך לחלק מהמאכל, כלומר שאינו רוצה לאכול את עלי התה ולכן מכניס אותם למים, אלא אדרבה רוצה לשתות מים טעימים ולכן מכניס לשם טעם של עלי תה.

בברכת התורה
עקיבא יוסף לוי

נושא הגיליון

'ברכת מרק ירקות'

מי שלקות

ברכת המרקם: במסגרת הסדרה בנושאי ברכות הנהיין, אנו עומדים בפתח נדבך נוסף, כיצד מברכין על המרק, ומדוע?

הגיליון שלפנינו עוסק בשאלה הראשונה, 'ברכת מרק ירקות' ללא עומדים בשר או אבקת מרק. בהמשך לכן הנושאים בגיליונות הבאים, 'ברכת מרק עוף', ברכת 'מרק ירקות מרוסק', ברכת 'מרק עם מזונות'.

כידוע, קיימים אינספור סוגי מרקים, וברכתם תלויה בהרבה צדדים מסועפים, ולתועלת הענין נחלק את

קודשא

ובגד שעטנז עליך לא יעלה

אל ציבור שוחרי התורה והמקדקים בהלכה
בשמחה רבה בנו להדפיע
כי בעדיה יתקיים שיעור מרחוק ונחוץ מאוד

בהגמנת הדברים
הפרקטיקה המעשית
להינצל מן האיסור

ע"י הר"ה ר' יצחק ווחנון שליט"א

י"ד מנחם קדושא

מגדולי המומחים בתחום בדיקת השעטנז

מקור המצווה טעמיה ודרייה | קיצור ההלכות למעשה | בלאי בבדים

סוגי סיבי הקסטיל היקשים (רמי, כמבוק, קנבוס, קשור, מינו, לופט וכו') והצמח תולדי יצור הקסטילי | יוצרים המכונים בתורם | תמימה הודיה (מכמת פני, שרימט, כרדק סיבים, תיקסוסטום) | הבריקה למעשה - כיצד ולקטמה בבדי | מקרים בהם נמצא שעטנז במקומות לא מצויים

השיעור יתקיים א"ה ביום חמישי מרשת אורא א בשבת תשפ"ד בין השעות 2:00 - 3:00 בבתי הדין ביישוב פנקס קרית רחוב חסידי קרית יואל | סכונת בית ישראל ירושלים

מחשבות
הדברים
בדיקת השעטנז

שמעו ותניו נמשכו
ברכות הגוריה

ננוט שינויים נמלים מכללה המועצות ללבית ליכס של תניני תורה
אם אתם צופים את תורה מליפת השינויים בנותיהם והם מתחילים לרץ חסותם שלכם
דעתו נכחה וכל חלקי המצוות השקיימים, רוב זויים בכלל 063-332-6004

ענין יודיע
הילכתא
לדעת לחיות כהלכה

ננוט שינויים נמלים מכללה המועצות ללבית ליכס של תניני תורה
אם אתם צופים את תורה מליפת השינויים בנותיהם והם מתחילים לרץ חסותם שלכם
דעתו נכחה וכל חלקי המצוות השקיימים, רוב זויים בכלל 063-332-6004

ה. לטיבול או לשתייה: המרדכי (ברכות רמז קכה) מחלק, שמי שלקות המשקה מיועד לטבל את הירק, ולכן נחשב מאכל כמקודם ומברך עליו כברכת הירק, כי משקה הבא לאוכל כאוכל דמי. אבל מי פירות מיועד לשתייה ולכן ברכתו 'שהכל'. והובאו דברי המרדכי **בדרכי משה** (ס"ק ג), **ובאגודה** (ברכות פרק ו' אות קל"ז) **ובמג"א** (ס"ק ו'), **ובכף החיים** (ס"ק יא).

ו. תלוי בייצור: הראב"ד (הובא ברשב"א ברכות דף לח. ד"ה דבש) **והמאירי** (ברכות ריש דף לח. בפירוש הראשון) מחלקים, שמי פירות זב מעצמו ולכן דינו כזיעה בעלמא, אבל מה שיוצא על ידי חסיטה או בישול דינו כפרי עצמו.

2. ההבדל בין שיכר למי שלקות

לצורך המינים: מבואר **בגמ'** (בבא בתרא דף צו:) ונפסק **בטור ובשו"ע** (סימן רד סעיף א) השותה שכר תמרים ושכר שעורים ושמרי יין מברך עליהם 'שהכל'. ותמהו **הראשונים** מדוע אינו מברך 'מזונות' או 'האדמה' על שיכר שעורים. ונאמרו כמה תירוצים בראשונים, ויש כמה נפק"מ ביניהם, וחלק מהראשונים נפסקו להלכה, וחלק לא נפסקו להלכה.

אחד התירוצים **בתוס'** (ברכות לח. ד"ה האי דובשא וד"ה והא) לגבי שכר כיון שהוא לשתייה, אינו מברך עליו 'מזונות' אלא 'שהכל'.

הרא"ש (שו"ת הרא"ש כלל ד סוף סימן טו) מתרץ, הובא **בבית יוסף ובדרישה** (סימן רד ס"ק ב) **ובפרי מגדים** (אשל אברהם שם ס"ק ט) **ובגר"ז** (סימן רב סעיף יב), שמי שלקות עיקר בישולם בשביל אכילת הירקות, ולכן כיון שנתנו הירקות טעם במים, הולכים אחר הטעם, אבל בשכר עיקר הבישול הוא בשביל המים ולכן מברך עליהם 'שהכל'.

עוד תירץ **הרא"ש** (ברכות פרק ו סימן יב, שו"ת הרא"ש כלל ד סימן טו, תוס' הרא"ש ברכות דף לח. ד"ה חומץ) "כיון שהמשקה צלול עיקרו על שם המים".

3. התנאים של הרמב"ם

שלשה תנאים: **כתב הרמב"ם** (הלכות ברכות פרק ח הלכה ד) ירקות שדרכן להישלק, שלקן מברך על מי שלק שלהן בורא פרי האדמה, והוא ששלקן לשותות מימיהן, שמימי השלקות כשלקות במקום שדרכן לשותות.

הרי מפורש ברמב"ם, שיש שלשה תנאים, כדי שהמים יקבלו את ברכת הירק; א. שיהיה הדרך לשלוק את הירק (כדברי הרשב"א). ב. ששלק את הירקות כדי לשותות מימיהן. ג. שיהיה הדרך לשותות את המים.

וכתב **במגן אברהם** (סימן רה ס"ק ו) שנחלקו הפוסקים בכוונת התנאי השני של הרמב"ם, לדעת **הדרכי משה**, רק

זה לשני חלקים יסודיים: א. מה הברכה על המרק ללא הירקות. ב. מה הברכה על המרק יחד עם הירקות.

חלק א'

1. ההבדל בין מי פירות למי שלקות

מבואר **בגמ'** (ברכות דף לח.), אמר מר בר רב אשי, דובשא דתמרי מברכין עליה 'שהכל', כי מי פירות זיעה בעלמא הוא (הפרשה שיוצאת מהפרי, ואינו נחשב כעיקר הפרי). מאידך מבואר **בגמ'** (ברכות דף לט.) אמר רב פפא, מים שבישלו בהם סלק או לפת או ירקות שלוקים, ברכתם כברכת הירק, כלשון הגמ' "מיא דסלקא כסלקא, ומיא דלפתא כלפתא, ומיא דכולהו שלקי ככולהו שלקי".

ותמהו הראשונים, ששתי הסוגיות סותרות זה את זה, במי שלקות שהם מים עם טעם הירקות, ברכתו 'האדמה', ואילו במי פירות שסוחט את הפרי עצמו, ברכתו 'שהכל'? **בתוספות** (ד"ה מיא דסלקא), כתבו 'יש לחלק', ולא ביארו מה החילוק. ומצינו בהגדרת החילוק ששה מהלכים בראשונים, חלקם נפסקו להלכה מעיקר הדין, ויש שנפסקו רק לחומרא, ויש שלא נפסקו כלל להלכה.

א. זיעה בעלמא: **הרא"ש** (ברכות פרק ו סימן יח, תוס' הרא"ש ברכות דף לט. ד"ה מיא) מחלק שעל מי שלקות מברך כברכת הפרי, כי יותר נכנס טעם הירק במים על ידי בישול, מסחיטת הפרי עצמו, ולכן על מי סחיטת הפרי מברך 'שהכל', כי הוא זיעה בעלמא ואין לו טעם הפרי.

ב. תלוי ברוב: **הרשב"א** (ברכות דף לח. ד"ה דבש), מחלק שבמי שלקות מברך כברכת הירק, כי רוב אכילתם ודרך אכילתם על ידי בישול, ולכן מי הבישול כמותם, שעל דעת כן נוטעים אותם לאכול גם את המים, אבל בפירות שהדרך לאכולם חי בלי בישול ובלי חסיטה, כגון תפוחים ותמרים, מי הפירות הם זיעה בעלמא.

ג. טפל לירק: **הרא"ה** (ברכות דף לט. ריטב"א ברכות דף לט. ד"ה פשיטא, הלכות ברכות פרק א הלכה לו, פסחים סוף דף כד:) **והמאירי** (ברכות דף לט. ד"ה מים בפירוש השני), מחלקים שעל מי שלקות מברך כברכת הירק, כי אוכל את הירק ושותה את המים, ולמרות ששותה את המים אחרי אכילת הירק, מכל מקום המים טפלים לירק, ואינו דומה למי פירות ששותה את המים לבד בלי אכילת הירק, ולכן ברכתו 'שהכל'.

ד. אישתני לעילויא: **תלמיד רבינו יונה** (ברכות דף כז: מדפי הרי"ף ד"ה ומיא), מחלקים שדבש תמרים השתנה לגריעותא ונחית לברכה גרועה יותר, אבל ירקות אשתנו לעילויא.

שבשילש גם לצורך הירקות.

מיץ פירות: מי סחיטת פירות אפילו שדרכן בסחיטה, מברך עליהן 'שהכל', כי חוששים לשיטת **הרא"ש**, והרי על הכל אם בירך 'שהכל' יצא, ומכל מקום אם בירך 'העץ' או 'האדמה' יצא (משנ"ב סימן רה ס"ק יד, שער הציון ס"ק כא).

5. דרך רוב העולם

האם צריך רוב ממש? לגבי ירקות שנאכלים בין חיים בין מבושלים, ואין רוב העולם אוכלים אותו רק מבושלים, דן **הביאור הלכה** (סימן רב סעיף י ד"ה על), האם מברכים על המרק 'האדמה', או 'שהכל'.

ונחלקו הפוסקים איך להכריע: לדעת **הג"ר משה פיינשטיין זצ"ל** (שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק א סימן סא) ו**הגרש"ז אויערבאך זצ"ל** (וזאת הברכה עמוד 269), לא צריך רוב ממש, ומספיק שדרכו לאכול גם מבושל בכדי שיברך על המרק כברכת העיקר. מאידך לדעת **הגרח"פ שיינברג זצ"ל והגר"צ ובר שליט"א** (וזאת הברכה עמוד 269) צריך שיהיה דוקא רוב.

ולגבי פירות שעומדים לסחיטה, כתב **החזון איש** (או"ח סימן לג ס"ק ח ד"ה ויש וד"ה בכל) שהולכים אחרי המנהג שבאותו מקום, ולא צריך שיהיה דוקא רוב העולם, ולכן מצדד החזון"א שעל מיץ תפוזים צריך לברך 'העץ' כיון שדרכו בסחיטה. מאידך כתב **בשבט הלוי** (חלק ד סימן יט) שמנהג העולם לא לברך העץ על מיץ תפוזים, ומשום שאינו נחשב דרכו בסחיטה.

6. שיטות מחברי זמנו

שהכל: כתב **בספר וזאת הברכה** (עמוד 119 ועמוד 270) האוכל מרק ירקות רגיל המצוי כיום, ואינו אוכל את הירקות, מברך עליו 'שהכל' ואין בו את הדין של 'מי שלקות' מכה 4 טעמים;

1. צריך שיהיה רוב הירקות עומדים לכך, ובגור וכדומה אין רובם עומד לבישול.
2. יש לצרף את דברי **הרא"ה** (הובא לעיל) שרק אם שותה יחד עם אכילת הירקות מברך כברכת הירק, ואף שהמשנ"ב כתב שהוא דלא כשיטת כל הפוסקים, כיון שמצינו עוד ראשונים כשיטת **הרא"ה** ואולי אם המשנ"ב היה ראה אותם היה חושש לשיטתם.
3. כיון שיש רק טעם קלוש של ירקות, לדעת **הגרי"ש אלישיב זצ"ל והגרש"ז אויערבאך זצ"ל** ברכתו 'שהכל', ואחד ההוכחות שהביא לדבריו, ממה שכתב **באשל אברהם** (בוטשאטש סימן רב ס"ק יט) שמברכים על תה

אם שלק כדי לשתות את המים, מברך על המרק כברכת הפרי. מאידך לדעת **הכסף משנה**, כוונת הרמב"ם למעט רק באופן שכוונת בישול הירקות הוא בכדי להעביר את הזוהמה, אבל לא צריך כוונה לשתות את המים.

4. פסקי השו"ע והמשנ"ב

מי שלקות: מים שבשילו בהם ירקות, מברך עליהם את ברכת הירק, למרות שאין בהם אלא טעם הירק (שו"ע סימן רה סעיף ב). הסוגיא של מי שלקות מדובר באופן שאוכל את המרק לבד, כי אם אוכלו יחד עם הירק אין שייך ברכה על המים כי נעשה טפל לירק (משנ"ב סימן רה ס"ק ט).

לכתחילה, ובדיעבד: מעיקר הדין נפסק כשיטת **הרשב"א**, שברכת המים כברכת התבשיל הוא דווקא כאשר רוב אכילתם על ידי שליקה או שריה, וניטעו על דעת לאכלו מבושל, אבל אם הרוב נאכל בלי שליקה, מברך על המים 'שהכל', אפילו שנכנס טעם הפרי במים, ויש אומרים כשיטת **הרא"ש**, שאם נכנס טעם הפרי במים, מברך בכל אופן 'העץ'. ולכן לכתחילה מברך על מי בישול פירות 'שהכל', ובדיעבד אם בירך 'העץ' עליו או על פרי אחר יצא (שו"ע סימן רב סעיף י, משנ"ב ס"ק נב ג נד, שער הציון ס"ק נד, ביאור הלכה ד"ה על, משנ"ב סימן רה ס"ק ח ושער הציון ס"ק כא).

כתב **הבית יוסף** (סימן רב) ירקות שרויים במים ברכתם כברכת הפרי, שגם שריה מועיל כמו בישול, דכבוש כמבושל.

וכתבו **הט"ז** (סימן רב ס"ק י) ו**הפרי מגדים** (סימן רב ס"ק י) ו**האליה רבה** (סימן רב ס"ק טו) שלהלכה פוסקים את התנאי השני של **הרמב"ם** שיהיה כוונתו גם בשביל המים, אבל אם כוונתו רק לירק כמו ב'רוטב אוגערקעס' (כבישת מלפפון החיץ), מברך על הרוטב 'שהכל'. והוסיף **החיי אדם** שאם דרך רוב אנשי העיר לטבול פת ברוטב, מברך על הרוטב 'האדמה', אפילו כששותה את הרוטב לבד (משנ"ב סימן רה ס"ק ח, משנ"ב ס"ק יא, שער הציון ס"ק טז יז).

כתב **הרא"ש** (שו"ת הרא"ש כלל ד סוף סימן טו) שצריך שישלש גם בשביל הירקות, אבל אם ישלש או שראו רק לצורך המים מברך על המים 'שהכל', כשם שמברך על שיקר 'שהכל', שאין בו את הדין של מי שלקות, כיון שעיקרו נעשה בשביל המים ולא בשביל השעורים (מגן אברהם, משנ"ב סימן רה ס"ק י).

והעולה מדברי המשנ"ב, לגבי מרק ירקות כדי שיהיה ברכתו 'האדמה', צריך שיתקיימו התנאים הבאים: א. רוב הירקות עומדות לבישול. ב. שבשילש גם לצורך המים. ג.

(סימן רה ס"ק ו), שבעומד לשתייה אינו מברך 'האדמה' אלא 'שהכל'.

וכתב לפי זה הג"ר משה פיינשטיין זצ"ל (אגרות משה יורה דעה חלק ב סימן כה) לגבי מי פירות שנאכלים בדרך שתייה מברך עליהם שהכל. והגר"ש וואזנר זצ"ל (עדות הגרש"י שטיצברג שליט"א) הגדיר את הדין, שאם אוכל מרק צלול לגמרי עם כף, נחשב כמשקה ולא כמאכל.

ולדעת הג"ר צבי ובר שליט"א (שיעורי ברכות, ובהוראה לרבני הילכתא), מרק ירקות שרוצה לאוכלו בלי הירקות, אם הוא צלול שראוי לשתייה מברך 'שהכל', כמו שמוכח בגר"א, וכן מוכח במשנ"ב (סימן רח ס"ק כג). ולמרות שאוכלו בדרך אכילה בכף, מכל מקום מבואר במשנ"ב (סימן רח ס"ק יב), שאם ראוי לאכילה נחשב מאכל, ואם ראוי רק לשתייה, דינו כמשקה.

ורק אם המרק קצת עבה שאינו ראוי לשתייה מברך עליו 'האדמה', ועל זה מדבר המשנ"ב (סימן רה ס"ק ט), שעל מרק לבד מברך 'האדמה'. ויסוד הדבר מבואר במג"א (סימן רד ס"ק ט) שיש הבדל בין עב לצלול.

חלק ב'

8. ברכת המרק עם הירקות

תקירה: אם נניח שברכת המרק 'האדמה', קל וחומר כאשר המרק יחד עם הירקות שמברך 'האדמה', אבל אם נניח שברכת המרק 'שהכל', מתחיל הספק מה הדין כאשר הוא מגיע יחד עם ירקות, האם מברך רק האדמה על הירקות ופוסט את המרק, או שצריך לברך שתי ברכות, או רק 'שהכל'.

פסקי המשנ"ב: כשאוכל את הירק עם המרק ואינו שותה את המים לבד, ואפילו אם שותה אחר"כ את המרק, בכל אופן יוצא בברכת הירק, ואינו מברך על המים כי הם טפלים לירק. אבל אם עיקר כוונתו לשותות המים לא נעשו המים טפלים לירק (רא"ה, גר"ז, משנ"ב סימן רב ס"ק נד, שער הציון סימן רב ס"ק סו, משנ"ב סימן רה ס"ק ט, ס"ק יא).

ולגבי מרק שיש בו רוב מים וקצת ירקות, כתבו הט"ז (סימן רב ס"ק ט) והפרי מגדים (פתיחה להלכות ברכות ד"ה התנאי הראשון) שהולכים אחר הירקות. ואם יש בו ירק מועט מאוד שאינו עומד לאכילה אלא לשתייה, שהרוטב כמעט צלול, הירקות בטלים למים ומברך רק 'שהכל' (משנ"ב סימן רח ס"ק כג, ועיין משנ"ב סימן רה ס"ק יא).

'שהכל', בגלל שהמים לא מקבלים טעם, אלא רק ריח בעלמא וקצת מריחות.

4. יש לצרף את דברי הערוך השלחן (סימן רה ס"ק ו), והכף החיים (סימן רה ס"ק יא), שהרמב"ם והרא"ש נחלקו זה על זה מקצה לקצה, שלפי הרמב"ם אם דעתו גם על הירק מברך 'שהכל', ולפי הרא"ש אם דעתו גם על המים מברך 'שהכל'. [יש לציין שבמשנ"ב מוכח שהבין, שאין סתירה בין הרמב"ם לרא"ש, שהרי פסק את שניהם].

ומסיק בוזאת הברכה, שרק במרק מיוחד עם הרבה ירקות שקיבל טעם חזק מאוד של הירקות, ברכתו כברכת הירק.

וכעין זה דעת המחזה אליהו (חלק ג סימן ה) שברכת מרק ירקות 'שהכל', משום שלא שייך הדין של 'מי שלקות', כאשר מבשל בכמות מים פי כמה ממה שנוצר באמת עבור ריכון ובישול הירקות, וממילא לא מתקיים התנאי של נתבשל לצורך הירקות.

מנהג הספרדים: כתב הכף החיים (סימן רה ס"ק יא) שצריך לחוש להלכה לשיטת הרא"ה (שהובא לעיל) שמי שלקות הוא רק כשאוכל את הירק ואת המרק, אבל במרק לבד מברך 'שהכל'. ולפי דבריו כתבו הג"ר בן ציון אבא שאול זצ"ל (שו"ת אור לציון חלק ב פרק יד, לא), והגר"ר עובדיה יוסף זצ"ל (ילקוט יוסף סימן רו עמוד תמו), הלכה ברורה חלק י סימן רה עמוד שיג, מאור ישראל ברכות דף לטו, חזון עובדיה הלכות ברכות עמוד קסד), שלהלכה ברכת המרק היא 'שהכל' מדין ספק ברכות להקל, והוסיף הגר"ע שמכל מקום הנוהג כשו"ע ומברך האדמה אין מזניחין אותו.

יש לציין שפשטות משמעות השער הציון (סימן רב ס"ק סו) שכל הפוסקים נחלקו על הרא"ה, ולא חשש לדברי הרא"ה להלכה.

האדמה: ולדעת שערי הברכה (עמוד תב, עמוד תרסד) במרק ירקות

שלנו נחשב 'מי שלקות' ומברך עליו 'האדמה', בתנאי שהירקות נותנים טעם טוב וחזק במרק ולא טעם קלוש בלבד, ודבר זה מתאפשר בדרך כלל רק אם מכניסים למרק ירקות טריים וטובים וכמוות מספקת. ואם אין טעם חזק, ואינו אוכל את הירקות מברך 'שהכל'.

7. משקה שהכל

צורה של שתייה: מבואר במשנ"ב (סימן רב ס"ק לד) בשם הגר"א (סימן רב סעיף ד ס"ק יא), שאם מכין את האניגרון לשתייה, נחשב כמשקה ואינו מברך האדמה אלא 'שהכל', וכמו שכתב התוס' (ברכות לח. ד"ה האי דובשא וד"ה הוא) לגבי שכר כיון שהוא לשתייה, אינו מברך עליו 'מזונות' אלא 'שהכל'. ויסוד הדבר מבואר גם במגן אברהם

תוכן העניינים:

נושאי הגיליונות שהופיעו בהלכות ברכות

ברכות המצוות והראיה והשבח

- 25.....'תפילת הדרך ברכב ובמטוס'
- 156.....'ברכת האילנות'
- 211.....'ברכה על טבילת כלים'
- 229.....'ברכת משנה הבריות'
- 230.....'ברכת הרואה ימים ונהרות'
- 275.....'הגומל בחולה קורונה שהתפרא'
- 312.....'ברכת שעשה לי נס'
- 319.....'הברכות בלבישת הציצית'
- 370.....'ברכת כיסוי הדם'

ברכות הנהנין

- 69.....'דיני לאקשן קוגל'
- 70.....'דין לחמניות מזונות'
- 71.....'מה מברכים על פיצה'
- 77.....'שינוי מקום בברכת הנהנין'
- 78.....'מה נחשב שינוי מקום'
- 193.....'כיצד מברכין על סופגניות'
- 289.....'ברכת מאכל סושי'
- 304.....'כדי אכילת פרס'
- 331.....'ברכת גידולי מים'
- 339.....'ברכת מאכלים ללא גלוטן'
- 340.....'שיעור קמח לברכת המזון'
- 343.....'ברכת הגרנולה'
- 411.....'ברכת סלט פירות'
- 412.....'ברכת קוגל יאפצ'ק'
- 413.....'ברכת שוקולד עם דגנים'
- 414.....'טעם דגן בשוקולד'
- 415.....'ברכת גלידה בגביע'
- 416.....'ברכת עוגת גבינה'
- 417.....'ברכת שניצל עוף'
- 418.....'ברכת שניצל צמחי'
- 419.....'ברכת שוקולד ממולא'
- 420.....'ברכת קבוקים'
- 421.....'כיצד מברכין על הצ'ולנט'
- 422.....'ברכת גריסים מבושלים'
- 423.....'ברכת מרק ירקות'

אי"ה יופיע לקראת סוף הסדרה, 'אוגדן גיליונות' של כל הנושאים בהלכות ברכות שהופיעו עד כה. דרוש מימון להפצת ידיעת ההלכה לזיכוי הרבים. אפשרות להנצחה, פרטים במערכת הילכתא.

פוסקי זמננו: לדעת החוט שני (ברכות עמוד קצה) אפילו כמה חתיכות בודדות של ירק, בקדירה גדולה של מרק, ואוכל את הירק עם המרק מברך רק 'האדמה' כי המרק נעשה טפל לירק.

מאיידך לדעת **האור לציון** (שו"ת חלק ב פרק יד סעיף לא), **והמחזה אליהו** (חלק ג סימן ו), מרק עם הרבה ירקות, מברך על הירקות 'האדמה' ופוטר את המים. מרק עם קצת ירקות, מברך על המים 'שהכל' ופוטר את הירקות. ובדומה לכך חילקו **בשערי הברכה** (עמוד תב-תו, עמוד תרסד), **ובפסקי תשובות** (סימן רה עמוד תשכח).

ולדעת **הזוהר הברכה** (עמוד 119 ועמוד 270), מרק שיש בו אפילו קצת חתיכות של ירקות וחפץ באכילתם, מברך על הירקות 'האדמה' ופוטר את המים, ועדיף לקחת בכף בשעת הברכה גם ירקות וגם מים. ואם עיקר כוונתו למי המרק, והירקות טפלים למרק, כגון מרק צלול עם ירקות בודדים ככל הצלחת, מברך רק 'שהכל' על המרק ופוטר את הירקות.

והוסיף המחזה אליהו, אם יש הרבה ירקות כגון שליש צלחת או יותר, מברך רק האדמה כי המים טפלים לירק, ואם יש מעט ירק המים אינם בטלים לירק. ואם יש ירקות שטלים לא נחשב תערובת ומברך שתי ברכות. ולדעת **השערי הברכה** (עמוד תו, ובהוראה לרבני הילכתא), אם יש במרק הרבה ירקות וחפץ באכילתם ואוכל אותם ביחד, מברך רק 'האדמה'. ואם יש רק קצת ירקות ונמצאים רק כדי לגוון את המרק, או שאינו אוכל את הירקות, מברך 'שהכל'. ואם אינם טפלים אולם לא נהפכים לעיקר, מברך שתי ברכות. וביאר, שאינו תלוי בגודל הירקות, כי אדרבה לפעמים כשחותכים לחתיכות קטנות כל המרק מעורב עם הירקות, וברכתו 'האדמה', אבל בחתיכות גדולות שנראה כאילו עומדות בפני עצמן, אין המרק נטפל אליהם, ומברך על המרק 'שהכל'.

9. ירא שמים

העיד **הגרש"י שטיצברג שליט"א** (שערי הברכה עמוד תב הערה פז, בהוראה לרבני הילכתא) שכבר הגדיר **השבט הלוי זצ"ל** שהסוגיא של 'מי שלקות', היא אחת מהסוגיות הקשות בהלכות ברכות. וכיון שהנושא מורכב מאד, טוב לירא שמים שלא להיכנס לספק בזה, אלא יפטור במאכלים אחרים שברכתם 'האדמה' ו'שהכל', וכך נהג השבט הלוי בעצמו, כי כמעט אין אופן של ודאי רק 'האדמה', או ודאי רק 'שהכל'.

ויש להוסיף, שמכל מקום צריך ללמוד היטב את הסוגיא, כדי לדעת מתי יש ספק וצריך להחמיר, ומתי ברור שברכתו 'האדמה' או 'שהכל'.

סיכום הגיליון:

דינים העולים

- א. **מרק ומשקה:** מי שלקות מברך עליהם כברכת הירק. מיץ פירות ושיכר שעורים מברך עליהם 'שהכל'.
- ב. **התנאים:** כדי שמרק יהיה ברכתו כברכת הירק, נצרכים התנאים הבאים: א. בישראל לצורך הירקות. ב. בישראל לצורך המים. ג. דרך לבשל ירקות אלו, ונחלקו הפוסקים אם צריך רוב ממש, או מספיק שדרוך בכך באותה מדינה.
- ג. **מרק ללא ירקות:** נאמרו השיטות הבאות: יש אומרים אם יש טעם חזק מהירקות ברכתו אדמה. ויש אומרים שבימינו ברכתו שהכל. ויש מחלקים שאם רצונו לאוכלו בלא הירקות אם הוא צלול מברך שהכל, ואם הוא עב ברכתו האדמה.
- ד. **מרק עם ירק:** כשאוכל את המרק עם הירק נעשה טפל ונפטור ב'האדמה', ואם עיקר כוונתו למים מברך 'שהכל'. יש אומרים שבהרבה ירקות מברך 'האדמה' ובקצת ירקות 'שהכל'. ויש אומרים שגם במעט ירקות מברך 'האדמה', ובשעת הברכה יחזיק קצת מהירק והמרק, ובירקות בודדים מברך 'שהכל'. ויש מחלקים בין חתיכות גדולות לחתיכות קטנות.

משיב כהלכה

ההגרלה השבוע על 100 שקל מזומן
הזוכה בהגרלת גיליון 422 בסך 100 שקל מזומן
האברך החשוב הר"ר יחיאל אומן שליט"א
כולל אבני קודש - רצופות, מודיעין עילית

שאלה: מה מברכים על מרק עוף עם ירקות, ומדוע?

מה ברכת המים לבד, ומה ברכת המים עם הירקות והעוף, פירות באופנים הבאים; כשהכניס לסיר עוף, ירקות, אבקת מרק, תבלינים, מעט או הרבה, בבת אחת או בזה אחר זה?

מקורות: גמ' (ברכות דף מ:), שו"ע (סימן רד סעיף א), ומשנ"ב (ס"ק ו) שו"ע (סימן רה סעיף ב), ט"ז (ס"ק ה), משנ"ב (ס"ק יב-יג), חיי אדם (כלל נב, ה), ערוך השולחן (סימן רב, לג), אגרות משה (א"ח א סימן פא), אז נדברו (חלק יג סימן לו), אור לציון (חלק ב פרק יד אות לא), הלכות יום ביום (ברכות חלק ג פרק ב לה), מבית לוי (קובץ יח עמוד קה), וזאת הברכה (עמוד 119).

במדור זה מופיעה שאלה בנושא הגיליון הבא. כל מי ששולח תשובה נכונה נכנס להגרלה. ההגרלה על דעת רבני הילכתא ולפי החלטתם הבלעדית. התשובות המובחרות ישולבו במידת האפשר בגיליון הקרוב.

בכדי להשיב ולהכנס להגרלה, מספיק לעיין במראה מקום אחד!
 נא לשלוח את התשובות עד יום ראשון הקרוב בערב (תשובה שתגיע אחריו יום ראשון תכנס להגרלה הבאה), בצירוף פרטי המשיב (שם, טלפון, מקום לימוד), באחת מהאפשרויות הבאות:

1. בקו 'הילכתא' טלפון 02-5377085 שוחח 4
2. בעמודות 'נדרים פלוס' ו'קהילות', קופת 'הילכתא' - 'עומק הפשט'
3. בחדר 'קול הלשון', ישיבת מיר ירושלים, תיבת 'הילכתא'
4. בפקס מספר 1532-6507823
5. במייל 5047867@gmail.com

ברכת מזל טוב לידיד מערכת 'הילכתא' הבה"ח יוסי רוב
ני"ו לרגל שמחת אירוסיו בשעט"מ עם"ג למשפ' פרידמן
תח"י רצון שיזכה לבנות בית נאמן בישראל אמן

עדכוני הלכה

דובדבן מסוכך

בט"ו בשבט מצוי שאוכלים פירות מסוככים, ביניהם בולט הדובדבן המסוכך. לקראת הייבוא מחו"ל לארץ ישראל, משרים את הדובדבנים בחומר כימי חזק לשימור שלא יתקלקלו, החומר מוציא מהפירות לגמרי את הטעם הריח והצבע, בשלב זה נראה כגוש לבן שאינו ראוי לאכילה, לאחר הייבוא מנקים את החומר ומעריבים בו סוכר עם צבעי מאכל ותמציות טעם, חיקוי של הפרי המקורי!

ונחלקו הפוסקים בברכת הדובדבן המסוכך, לדעת הגר"ש אלישיב זצ"ל (זאת הברכה עמוד 403) ברכתו 'העץ', מאידך לדעת הגר"ש אויערבאך זצ"ל (הליכות שלמה פסח פרק ט הערה 84) והגר"י בלוי זצ"ל והג"ר גבריאל חיים צבי גוינפלד שליט"א (מרבח חיים חלק א סימן ב) ברכתו 'שהכל', וטוב לפוטרים על ידי שתי ברכות על מאכלים אחרים.

נושא הגיליון הבא:

'ברכת מרק עוף'

טלו חלק בזיכוי הרבים העצום, והשתתפו בהוצאות הגיליון הבא

הגיליון נועד לעזור את לב הלומדים, נא לא לסמוך על הדברים הלכה למעשה בלי לעיין במקורות

ברכת מזל טוב לידיד מערכת הילכתא הג"ר יהודה רוטמן שליט"א לרגל שמחת אירוסיו בנו הבה"ח פנחס הי"ו מבחירי ישיבת 'עטרת שלמה' עם"ג בת הג"ר יהושע סגל שליט"א ר"מ בישיבה לצעירים 'אור התלמוד' יהי רצון שיזכו לבנות בית נאמן בישראל על ארני התורה והיראה

קו מידע הלכתי

02-5377-085

מכון הילכתא 02-535-0-535

מענה אנושי בית הוראה מערכת הגיליון

5047867@gmail.com לקבלת הגיליון במייל

02-6507823:פקס

ניתן להאזין לשיעורים, הודעות, עדכונים, רישום להגרלות, ועוד...

הילכתא

לדעת לחיות כהלכה

גיליון שבועי עומק הפשט
 שיעורים וימי עיון
 בית הוראה טלפוני
 ביורוי הלכה אקטואליים
 קו מידע הלכתי
 חוברות הדרכה